

Diplomová práce

Student : Jitka STEJSKALOVÁ

Obor : ČJ - D

Téma : Vymezení pojmů „ženská literatura“ a „ženské psaní“ a ověření jejich funkčnosti na knize Paměť' mojí babičce

Oponent diplomové práce : Prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Posudek oponenta diplomové práce:

V*Prace*..... dne *8.5.07*

Dagmar Mocná
.....
podpis oponenta dipl. práce

Diplomová práce Jitky Stejskalové vznikla ze zaujetí románovou prvotinou Petry Hůlové Paměť mojí babičce. Diplomantka ovšem neusiluje o souhrnnou interpretaci této pozoruhodné výpovědi mladé prozaičky, nýbrž soustřeďuje se na jeden její aspekt: klade otázku, zda a do jaké míry je tato kniha příkladem tzv. ženského psaní. Ocitá se tak v blízkosti současné feministicky orientované literární teorie, jež o tomto jevu uvažuje v souvislosti s tezí o „mužském“ charakteru tradiční kultury, znemožňující ženám – spisovatelkám vyjádřit jejich specifické vidění světa a vedoucích je proto k odlišnému konceptu literárního vyjadřování.

Téma ženského psaní, jež si diplomantka zvolila, je nelehké, jelikož není etablované. Už samotné pokusy o vymezení tohoto fenoménu narážejí na řadu potíží a často ústí do slepých uliček, jak diplomantka ukázala ve shrnujícím přehledu. Jistě by jí pomohla publikace M. Filipowicze na toto téma, ta však bohužel vyšla až poté, co byla předkládaná práce dopsána. Diplomantka se tak v nezřetelně vymezeném terénu problematiky spjaté s ženským psaním ocitla víceméně bez pomoci a není proto divu, že se se zvoleným tématem vypořádala jen zčásti.

V protikladu k pregnantnímu titulu práce a náročně pojaté osnově trpí vlastní výklad neujasněností, jehož důsledkem je poměrně slabá koherence textu, a to jak v rámci jednotlivých partií, tak z hlediska celku (nápadné je to např. ve výkladu české situace 19. a 20. století, v němž autorka neorganicky těká v dějinném čase, takže výsledek působí chaoticky). Řada problémů různé povahy (např. specifičnosti českého feminismu) je tu jen naťuknuta, ale dále neřešena, výklad obecně trpí argumentační nepropracovaností. Toto konstatování bohužel platí i pro stěžejní teoretickou otázku práce, jíž je specifičnost ženského psaní a zejména pak objektivizovatelné rysy této specifičnosti. Diplomantka si je totiž natolik vědoma ošidnosti jakékoli generalizace, až jí to brání jasně vymezit hypotetická kritéria „ženskosti“ psaní, která chce experimentálně ověřit na románu Hůlové. Interpretace tohoto díla, jež je jádrem práce se tak rozpadá na řadu dílčích zjištění, často zajímavých, nicméně poměrně disparátních.

Jelikož v práci chybí jasně vyprofilovaná otázka (které z uváděných rysů ženského psaní hodlá diplomantka verifikovat rozbořením románu Hůlové), je i odpověď na ni pouze přibližná. Diplomantka se ve výkladu periodicky vrací k několika kritériím, u některých z nich však opakovaně konstatuje jejich selhávání (např. emocionalita výpovědi, absence jazykového novátorství, smyslová názornost), aniž z tohoto konstatování vyvozuje zřetelné důsledky. Jako víceméně jediné spolehlivě fungující kritérium ženskosti psaní se vyjevuje tematické zaměření na rodinnou každodennost, na mezilidské vztahy a tematizace ženského údělu. Diplomantka cítí, že to nestačí, a snaží se proto nalézt další. Podle mého názoru volí nepřilíš štěstně hledisko adresáta díla, neboť při tom upadá do pastí genderových stereotypů, jež sama v úvodu práce kritizovala. Předpoklad, že muži nečtou knihy o ženách a naopak že ženy tyto knihy preferují, se mi zdá poněkud upřílišněný, zejména když sama diplomantka uvádí na s. 6 výpovědi, jež tento předpoklad zpochybňují. A je vůbec román Petry Hůlové výhradně o ženském údělu nebo je také o vztahu k tradici, o civilizačním procesu v podmínkách třetího světa, o životě ve vzdálené zemi?

Přes všechny tyto výhrady je však myslím dobře, že se diplomantka do tohoto úkolu pustila, byť se často nedostala dál než k otázkám a pochybnostem. Přinejmenším upozornila na neotřelý způsob čtení beletristických textů prizmatem genderové diferenciaci lidského rodu. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci velmi dobře.